

Υπόθεση C-287/22

**Σύνοψη της προδικαστικής παραπομπής δυνάμει του άρθρου 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

3 Μαΐου 2022

Ονομασία του αιτούντος δικαστηρίου:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Πρωτοδικείο Βαρσοβίας, Πολωνία)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

24 Μαρτίου 2022

Ενάγοντες:

YQ

RJ

Εναγομένη:

Getin Noble Bank S.A.

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Διαπίστωση της ακυρότητας της επίμαχης σύμβασης δανείου, στον βαθμό που περιέχει παράνομες συμβατικές ρήτρες, και επιδίκαση αποζημίωσης

Αντικείμενο και νομική βάση του υποβληθέντος ερωτήματος

Ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, και του άρθρου 7, παράγραφος 1 της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29): άρθρο 267 ΣΛΕΕ

Προδικαστικό ερώτημα

Έχουν τα άρθρα 6, παράγραφος 1, και 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, υπό το πρίσμα των αρχών της αποτελεσματικότητας και της αναλογικότητας, την

έννοια ότι αποκλείουν ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας ή της εθνικής νομολογίας βάσει της οποίας ο εθνικός δικαστής μπορεί - ιδίως ενόψει των υποχρεώσεων του καταναλωτή για εξόφληση των λογαριασμών του με τον επαγγελματία, ή της καλής οικονομικής κατάστασης του επαγγελματία - να μη λάβει υπόψη την αίτηση του καταναλωτή για την έκδοση προσωρινής διαταγής (ασφαλιστικά μέτρα) περί αναστολής, όσο διαρκεί η δίκη, της εκτέλεσης συμβάσεως που πιθανολογείται ότι θα κηρυχθεί άκυρη λόγω της απάλειψης των καταχρηστικών ρητρών από αυτήν;

Μνημονεύμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Οδηγία 93/13/ΕΟΚ, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές: άρθρο 6, παράγραφος 1· άρθρο 7, παράγραφος 1

Διάταξη του ΔΕΕ, της 26ης Οκτωβρίου 2016, Ismael Fernandez Oliva, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-568/14 έως C-570/14, EU:C:2016:828

Μνημονεύμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρο 385¹ του ustawy z 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny [νόμου της 23ης Απριλίου 1964 - Αστικού Κώδικα] (Dziennik Ustaw του 2020, θέση 1740), καλούμενου στο εξής «ΑΚ»:

- §1. Ρήτρες συμβάσεως συναφθείσας με καταναλωτή οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης δεν δεσμεύουν τον καταναλωτή, εάν διαμορφώνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κατά τρόπο που αντιβαίνει στα χρηστά ήθη και πλήττει σοβαρά τα συμφέροντά του (παράνομες συμβατικές ρήτρες). Αυτό δεν ισχύει για ρήτρες που καθορίζουν τις κύριες παροχές των συμβαλλομένων μερών, ιδίως την τιμή ή την αμοιβή, εφόσον είναι διατυπωμένες με σαφήνεια.
- §2. Εάν μια συμβατική ρήτρα δεν είναι δεσμευτική για τον καταναλωτή σύμφωνα με την παράγραφο 1, οι συμβαλλόμενοι εξακολουθούν να δεσμεύονται κατά τα λοιπά από τη σύμβαση.
- §3. Ως συμβατικές ρήτρες που δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης νοούνται εκείνες επί του περιεχομένου των οποίων ο καταναλωτής δεν μπόρεσε να ασκήσει πραγματική επιρροή. Αυτό ισχύει ιδίως για συμβατικές ρήτρες οι οποίες προέρχονται από γενικούς όρους συναλλαγών που προτάθηκαν στον καταναλωτή από τον αντισυμβαλλόμενο.
- §4. Το βάρος αποδείξεως του ισχυρισμού ότι μια ρήτρα αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης φέρει το συμβαλλόμενο μέρος το οποίο την επικαλείται.

Άρθρο 405 ΑΚ

Όποιος αποκόμισε περιουσιακό όφελος χωρίς νόμιμη αιτία με ζημία άλλου υποχρεούται να αποδώσει την ωφέλεια σε είδος και, αν αυτό δεν είναι δυνατό, να επιστρέψει την αξία της.

Άρθρο 410 ΑΚ

- §1. Οι διατάξεις των προηγούμενων άρθρων έχουν ειδικότερα εφαρμογή σε περίπτωση αχρεώστητης παροχής.
- §2. Η παροχή είναι αχρεώστητη αν αυτός που την εκπλήρωσε δεν υπείχε γενικώς υποχρέωση ή δεν υπείχε υποχρέωση έναντι του προσώπου προς το οποίο κατέβαλε, ή αν εξέλιπε η αιτία της παροχής ή δεν επιτεύχθηκε ο επιδιωκόμενος σκοπός της, ή αν η δικαιοπραξία από την οποία πηγάζει η υποχρέωση παροχής ήταν άκυρη και δεν κατέστη έγκυρη μετά την εκπλήρωση της παροχής.

Άρθρο 189 του ustawy z 17 listopada 1964 roku Kodeks postępowania cywilnego [νόμου της 17ης Νοεμβρίου 1964 - Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας] (Dziennik Ustaw του 2021, θέση 1805), καλούμενου στο εξής «ΚΠολΔ»:

Ο ενάγων μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο την αναγνώριση της ύπαρξης ή της ανυπαρξίας έννομης σχέσης ή δικαιώματος, άπαξ και έχει έννομο συμφέρον προς τούτο.

Άρθρο 730¹ ΚΠολΔ:

§ 1. Οποιοσδήποτε διάδικος ή μετέχων στη δίκη μπορεί να ζητήσει να διαταχθούν ασφαλιστικά μέτρα, εάν πιθανολογείται, με βάση τους ισχυρισμούς του, η ύπαρξη απαίτησης και εννόμου συμφέροντος για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων.

§ 2. Έννομο συμφέρον για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων υφίσταται εφόσον η έλλειψη τέτοιων μέτρων θα καταστήσει αδύνατη ή ουσιωδώς δυσχερή την εκτέλεση της δικαστικής απόφασης που πρόκειται να εκδοθεί στην κύρια υπόθεση ή θα καταστήσει αδύνατη ή ουσιωδώς δυσχερή με άλλον τρόπο την επίτευξη του σκοπού της δίκης στην κύρια υπόθεση.

§ 2(1). Το έννομο συμφέρον για τη λήψη ασφαλιστικών μέτρων θεωρείται πιθανολογημένο όταν αιτών είναι ο ενάγων που ζητεί την καταβολή πληρωμής στο πλαίσιο εμπορικής συναλλαγής κατά την έννοια του ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych [νόμου της 8ης Μαρτίου 2013 για την αντιμετώπιση των υπερβολικών καθυστερήσεων στις εμπορικές συναλλαγές] και όταν η αξία της συναλλαγής δεν υπερβαίνει τις εβδομήντα πέντε χιλιάδες πολωνικά ζλότυ (PLN), δεν έχει προηγηθεί διακανονισμός και έχουν παρέλθει τουλάχιστον τρεις μήνες από την ημερομηνία κατά την οποία το ποσό κατέστη απαιτητό.

§ 3. Κατά την επιλογή του ασφαλιστικού μέτρου, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των διαδίκων ή των μετεχόντων στη δίκη κατά τρόπο που να διασφαλίζει ότι ο μεν δικαιούμενος τυγχάνει κατάλληλης νομικής προστασίας, ο δε υπόχρεος δεν επιβαρύνεται υπέρμετρα.

Άρθρο 731 ΚΠολΔ

Τα ασφαλιστικά μέτρα δεν πρέπει να συνίστανται στην ικανοποίηση της απαίτησης, εκτός εάν ο νόμος ορίζει άλλως.

Άρθρο 755 ΚΠολΔ

§ 1. Σε περίπτωση που το αντικείμενο των ασφαλιστικών μέτρων δεν είναι χρηματική απαίτηση, το δικαστήριο διατάσσει το ασφαλιστικό μέτρο το οποίο κρίνει κατάλληλο υπό τις περιστάσεις, χωρίς να αποκλείονται εκείνα που προβλέπονται για την εξασφάλιση χρηματικών απαιτήσεων. Ειδικότερα, το δικαστήριο μπορεί:

- 1) να ρυθμίσει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των διαδίκων ή των μετεχόντων στη διαδικασία, όσο διαρκεί δίκη·
- 2) να απαγορεύσει τη διάθεση των επίδικων αντικειμένων ή δικαιωμάτων·
- 3) να αναστείλει τη διαδικασία εκτέλεσης ή οποιαδήποτε άλλη διαδικασία που αποσκοπεί στη συμμόρφωση με την απόφαση·
- 4) να ρυθμίσει τον τρόπο με τον οποίο θα καθοριστεί η επιμέλεια και η επαφή με τα ανήλικα τέκνα·
- 5) να διατάξει την εγγραφή κατάλληλης προσημείωσης στο κτηματολόγιο και στο υποθηκοφυλακείο ή σε άλλο σχετικό μητρώο.

§ 2. Σε υποθέσεις προστασίας δικαιωμάτων στην προσωπικότητα, ασφαλιστικό μέτρο υπό μορφή απαγόρευσης δημοσίευσης μπορεί να ληφθεί μόνο εάν δεν αντιτίθεται σε σημαντικό δημόσιο συμφέρον. Όταν διατάσσει το ασφαλιστικό μέτρο, το δικαστήριο ορίζει τη διάρκεια της απαγόρευσης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει το ένα έτος. Κατά την εκκρεμοδικία, ο δικαιούμενος μπορεί, πριν από τη λήξη της περιόδου για την οποία διατάχθηκε η απαγόρευση δημοσίευσης, να ζητήσει την περαιτέρω λήψη ασφαλιστικών μέτρων· στην περίπτωση αυτή, εφαρμόζονται οι διατάξεις των δύο πρώτων περιόδων ανωτέρω. Εάν ο δικαιούμενος έχει ζητήσει περαιτέρω μέτρα, η απαγόρευση δημοσίευσης παραμένει σε ισχύ έως ότου εκδοθεί τελική απόφαση επί της αιτήσεως.

§ 2(1). Η διάταξη του άρθρου 731 δεν εφαρμόζεται εάν το ασφαλιστικό μέτρο είναι αναγκαίο για την πρόληψη απειλούμενης ζημίας ή άλλων δυσμενών συνεπειών για τον δικαιούμενο.

§ 3. Το δικαστήριο επιδίδει στον υπόχρεο διάταξη εκδοθείσα εν συμβουλίω, με την οποία τον υποχρεώνει σε εκτέλεση ορισμένων πράξεων ή σε αποχή από την εκτέλεσή τους ή σε ανοχή της εκτέλεσής τους από τον δικαιούμενο. Αυτό δεν ισχύει για διατάξεις οι οποίες υποχρεώνουν σε παράδοση αντικειμένων που βρίσκονται στην κατοχή του υπόχρεου.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας

- 1 Το 2008 οι YQ και RJ συνήψαν με την εναγομένη Getin Noble Bank S.A. σύμβαση ενυπόθηκου δανείου ύψους 643.395,63 PLN με ρήτρα υπολογισμού σε ελβετικό φράγκο (CHF), βάσει της οποίας το κεφάλαιο του δανείου μετατρέποταν σε CHF σε ισοτιμία αγοράς οριζόμενη από την τράπεζα, ενώ οι δόσεις - υπολογιζόμενες σε CHF - εξοφλούνταν σε ισοτιμία πώλησης οριζόμενη επίσης από την τράπεζα. Οι ενάγοντες έλαβαν πληροφορίες σχετικές με τον αντίκτυπο των μεταβολών των επιτοκίων και των συναλλαγματικών ισοτιμιών υπό τη μορφή συγκριτικού πίνακα με τις δόσεις του δανείου σε περίπτωση αύξησης του ποσού του δανείου κατά 20% και σε περίπτωση αύξησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά 15,6% (όπερ αντιστοιχούσε στη διαφορά μεταξύ της υψηλότερης και της χαμηλότερης συναλλαγματικής ισοτιμίας στη διάρκεια του τελευταίου έτους).
- 2 Με το δικόγραφο της αγωγής τους ζήτησαν να κηρυχθεί άκυρη η ως άνω σύμβαση και να τους επιδικαστεί το ποσό των 375 042,34 PLN, πλέον των νόμιμων τόκων υπερημερίας και των δικαστικών εξόδων. Οι ενάγοντες προέβαλαν επίσης ένα επικουρικό αίτημα, στηριζόμενο στην υπόθεση ότι οι ρήτρες μετατροπής είναι καταχρηστικές και ότι η σύμβαση μπορεί να συνεχίσει να ισχύει μετά την αφαίρεση των καταχρηστικών ρητρών. Επιπλέον ζήτησαν, σε σχέση με το αίτημά τους για κήρυξη της ακυρότητας της συμβάσεως, να διαταχθεί το ασφαλιστικό μέτρο της ρύθμισης των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των διαδίκων για όσο διαρκεί η δίκη, αιτούμενοι να ανασταλεί η υποχρέωση καταβολής των δόσεων δυνάμει της δανειακής συμβάσεως μέχρι την οριστική περάτωση της δίκης και την έκδοση τελεσίδικης αποφάσεως (α), να απαγορευθεί στην εναγομένη να καταγγείλει τη σύμβαση (β) και να απαγορευθεί στην εναγομένη να δημοσιεύσει στο Biuro Informacji Gospodarczej (Γραφείο Οικονομικών Πληροφοριών) στοιχεία σχετικά με τη αποπληρωμή των δόσεων του δανείου από τους ενάγοντες, μέχρι την περάτωση της δίκης.
- 3 Η εναγομένη τράπεζα ζήτησε, με τις προτάσεις της, την απόρριψη της αγωγής, πρότεινε τυπικές ενστάσεις και αρνήθηκε ότι οι συμβατικές ρήτρες είχαν παράνομο χαρακτήρα. Προσκόμισε έγγραφα προς απόδειξη της νομιμότητας των ρητρών και αμφισβήτησε την ιδιότητα των εναγόντων ως καταναλωτών. Ισχυρίστηκε ακόμη επίσης ότι είχε απαίτηση προς επιστροφή ολόκληρου του καταβληθέντος κεφαλαίου και προς αμοιβή για τη χρήση του. Ως προς την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, η εναγομένη υποστήριξε ότι η απαίτηση των εναγόντων δεν είχε πιθανολογηθεί και είχε παραγραφεί.

- 4 Οι ενάγοντες προσέβαλαν τη διάταξη με την οποία το Sąd Okręgowy w Warszawie (πρωτοβάθμιο δικαστήριο) απέρριψε την αίτησή τους, ζητώντας να γίνει αυτή δεκτή στο σύνολό της.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 5 Στον πρώτο βαθμό, οι ενάγοντες υποστήριξαν ότι η σύμβαση δανείου περιείχε παράνομες ρήτρες όσον αφορά την αναπροσαρμογή του ποσού του δανείου σε ξένο νόμισμα και ότι το ποσό το οποίο διεκδικούν είναι το άθροισμα των πληρωμών που πραγματοποίησαν ως αχρεώστητη παροχή προς την εναγομένη. Προσβάλλοντας την απορριπτική διάταξη του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, οι ενάγοντες ισχυρίστηκαν ότι έχουν έννομο συμφέρον για τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου, καθώς κάθε αποπληρωμή αυξάνει το ποσό το οποίο θα πρέπει να τους επιστραφεί από την εναγόμενη τράπεζα. Ως προς την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, η εναγομένη υποστήριξε ότι η απαίτηση των εναγόντων δεν είχε πιθανολογηθεί και είχε παραγραφεί. Επίσης, προσκόμισε έγγραφα προς απόδειξη της καλής οικονομικής της κατάστασης.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της παραπομπής

- 6 Στο πλαίσιο της απάντησης που θα πρέπει να δοθεί στο προδικαστικό ερώτημα, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, υπό το πρίσμα του εθνικού δικαίου, ότι η συμπερίληψη, σε μια σύμβαση, παράνομων ρητρών που επιβάλλουν στον καταναλωτή, μεταξύ άλλων, συναλλαγματικό κίνδυνο, έχει ως αποτέλεσμα ότι η σύμβαση, στο σύνολό της, δεν μπορεί να συνεχίσει να ισχύει και είναι, επομένως, άκυρη (άρθρο 385¹ ΑΚ) και ότι καθένas από τους συμβαλλομένους σε άκυρη σύμβαση δικαιούται να ζητήσει επιστροφή του καταβληθέντος (άρθρο 410 ΑΚ).
- 7 Η επίμαχη διαδικασία αφορά ασφαλιστικά μέτρα για τα οποία το δικαστήριο αποφασίζει βάσει πιθανολόγησης. Το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι πιθανολογήθηκε ότι ορισμένες ρήτρες της συμβάσεως που συνήψαν οι ενάγοντες ως καταναλωτές είναι καταχρηστικές, διότι επιβάλλουν συναλλαγματικό κίνδυνο στους καταναλωτές και επιτρέπουν στην τράπεζα να διαμορφώνει το περιθώριο συναλλαγματικής ισοτιμίας κατά το δοκούν (είναι δηλαδή παρόμοιες με τις ρήτρες των επίδικων συμβάσεων στην υπόθεση C-260/18), ότι οι ενάγοντες, κατά την εκτέλεση της σύμβασης, είχαν αποπληρώσει στην εναγόμενη τράπεζα περίπου το 59% του ποσού του εκταμιευθέντος δανείου και ότι τα προσαρτήματα στη σύμβαση, τα οποία συνήφθησαν από τα συμβαλλόμενα μέρη, δεν αποκατέστησαν την ισχύ των καταχρηστικών διατάξεων.
- 8 Το άρθρο 385¹ ΑΚ, εφόσον μεταφέρει την οδηγία 93/13 στο πολωνικό δίκαιο, πρέπει να ερμηνεύεται με τέτοιο τρόπο ώστε να διασφαλίζει την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη επίτευξη των σκοπών της οδηγίας αυτής. Όπως έχει ήδη αποφανθεί το Δικαστήριο, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 έχει την έννοια ότι συμβατική ρήτρα που έχει κριθεί καταχρηστική πρέπει, κατ' αρχήν, να θεωρείται ως ουδέποτε υπάρξασα, οπότε δεν παράγει κανένα αποτέλεσμα έναντι

του καταναλωτή. Ως εκ τούτου, η διαπίστωση της καταχρηστικότητας μιας τέτοιας ρήτρας με δικαστική απόφαση πρέπει κατ' αρχήν να συνεπάγεται την αποκατάσταση της νομικής και πραγματικής κατάστασης στην οποία θα βρισκόταν ο καταναλωτής αν η συγκεκριμένη ρήτρα δεν είχε υπάρξει ποτέ. Εντεύθεν συνάγεται ότι η υποχρέωση του εθνικού δικαστή να αποκλείσει την εφαρμογή καταχρηστικής συμβατικής ρήτρας που επιβάλλει την πληρωμή ποσών τα οποία αποδεικνύεται ότι καταβλήθηκαν αχρεωστήτως συνεπάγεται, κατ' αρχήν, ως αποτέλεσμα την απόδοση των ίδιων αυτών ποσών (βλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Gutiérrez Naranjo κ. λπ. (C 154/15, C 307/15 και C 308/15, ECLI:EU:C:2016:980, σκέψεις 61, 62). Η δε απαίτηση σύμφωνης ερμηνείας με το δίκαιο της Ένωσης ισχύει και για τους εθνικούς δικονομικούς κανόνες (βλ. απόφαση της 14ης Ιουνίου 2012, Banco Español de Crédito SA, C-618/10, ECLI:EU:C:2012:349, σκέψεις 53- 57).

- 9 Το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως διατυπώσει γενικές κρίσεις αναφορικά με την ανάγκη να είναι τα εθνικά δικαστήρια σε θέση να διατάσσουν προσωρινά μέτρα προς διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας των δικαστικών αποφάσεων που έχουν ως αντικείμενο την προστασία δικαιωμάτων αντλούμενων από το δίκαιο της Ένωσης (βλ. απόφαση της 19ης Ιουνίου 1990, Factortame, C-213/89, EU:C:1990:257, σκέψη 21· απόφαση της 11ης Ιανουαρίου 2001, Siples, C-226/99, EU:C:2001:14, σκέψη 19, και απόφαση της 13ης Μαρτίου 2007, Unibet, C-432/05, σκέψη 67). Σε σχέση με την οδηγία 93/13, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι είναι αναγκαία η λήψη προσωρινού μέτρου όταν η εκτέλεση διενεργείται στο ακίνητο της κατοικίας του καταναλωτή (απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2014, Kusionova, C-34/13, EU:C:2014:2189, σκέψη 66, και απόφαση της 14ης Μαρτίου 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, σκέψη 59).
- 10 Ωστόσο, τα προσωρινά μέτρα είναι απαραίτητα όχι μόνο για την αναστολή διαδικασίας εκτέλεσης κατά των καταναλωτών, αλλά και σε περιπτώσεις που οι καταναλωτές κινούνται νομικώς για να ζητήσουν την κήρυξη της ακυρότητας ορισμένων συμβατικών ρητρών (βλ. διάταξη της 26ης Οκτωβρίου 2016, Ismael Fernandez Oliva, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-568/14 έως C-570/14, EU:C:2016:828). Το Δικαστήριο έχει επίσης αποφανθεί ότι εσωτερικές ρυθμίσεις οι οποίες εμποδίζουν το εθνικό δικαστήριο να αναστείλει τη διαδικασία εκτέλεσης εν αναμονή της εξέτασης των ισχυρισμών του καταναλωτή περί καταχρηστικότητας της σύμβασης είναι ασυμβίβαστες με τις διατάξεις της προαναφερθείσας οδηγίας (βλ. απόφαση της 26ης Ιουνίου 2019, Kuhar, C-407/18, EU:C:1990:257).
- 11 Συνεπώς, το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο την υποχρέωση να διατάσσει κατάλληλο προσωρινό μέτρο - ακόμη και αυτεπαγγέλτως - εάν η λήψη τέτοιου μέτρου είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί η πλήρης αποτελεσματικότητα μελλοντικής απόφασης που πρόκειται να εκδοθεί αναφορικά με καταχρηστικές συμβατικές ρήτρες.
- 12 Εντούτοις, στην εθνική νομολογία σπανίως λαμβάνονται υπόψη οι αιτήσεις των καταναλωτών για τη λήψη τέτοιων προστατευτικών μέτρων. Ορισμένα εθνικά

δικαστήρια εκτιμούν ότι η απόφαση που εκδίδεται επί αναγνωριστικής αγωγής (άρθρο 189 ΚΠολΔ) δεν είναι εκτελεστή και αποσκοπεί απλώς στην τυπική διαπίστωση της καταχρηστικότητας ή της ακυρότητας των συμβατικών ρητρών. Μια τέτοια ερμηνεία φαίνεται να αγνοεί το ζήτημα της απόδοσης των αχρεωστήτως καταβληθέντων σε περίπτωση καταχρηστικής συμβατικής ρήτρας. Οι υποστηρικτές μιας άλλης θέσης εκκινούν από το άρθρο 731 ΚΠολΔ, σύμφωνα με το οποίο το ασφαλιστικό μέτρο δεν πρέπει να συνίσταται στην ικανοποίηση της απαίτησης. Η τρίτη άποψη αναφέρεται στην ύπαρξη έννομου συμφέροντος του καταναλωτή για τη λήψη ασφαλιστικού μέτρου (άρθρο 730¹ § 2 ΚΠολΔ) και στην υπέρμετρη επιβάρυνση του υπόχρεου (εναγομένου) (άρθρο 730¹ § 3 ΚΠολΔ). Ενώ αναγνωρίζεται ότι αμφότερα τα μέρη μιας άκυρης σύμβασης δανείου μπορούν να αξιώσουν την απόδοση των αχρεωστήτως καταβληθέντων, μερίδα της νομολογίας επισημαίνει ότι ο καταναλωτής υποχρεούται επίσης, κατ' αρχήν, να επιστρέψει το χρησιμοποιημένο κεφάλαιο.

- 13 Ενόψει της ενδεχόμενης κήρυξης της ακυρότητας της σύμβασης δανείου, ήδη σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας η λήψη των κατάλληλων προσωρινών μέτρων (όπως η αναστολή της υποχρέωσης καταβολής των τοκοχρεολυτικών δόσεων ενόσω διαρκεί η δίκη) είναι αναγκαία προς διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της μελλοντικής αποφάσεως. Σε αντίθετη περίπτωση, θα ετίθετο εν αμφιβόλω το αποτέλεσμα το οποίο συνίσταται στην απόδοση των αχρεωστήτως καταβληθέντων και θα υπονομευόταν, κατά συνέπεια, η αποτελεσματικότητα της οδηγίας 93/13. Πράγματι, τις περισσότερες φορές, οι καταναλωτές που ασκούν ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων αγωγή κατά τράπεζας για την κήρυξη της ακυρότητας μιας σύμβασης δανείου και για την επιδίκαση των κατάλληλων ποσών προς εκκαθάριση των υποχρεώσεων από την άκυρη σύμβαση, συνεχίζουν να καταβάλλουν δόσεις, οι οποίες ανέρχονται στο ποσό που απαιτεί η τράπεζα. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, είναι απαραίτητο να ρυθμιστεί (παγώσει) η νομική και πραγματική κατάσταση των διαδίκων ήδη από την αρχή της δίκης, καθώς η εξακολούθηση της καταβολής δόσεων από τους καταναλωτές θα καταστήσει αναποτελεσματική την απόφαση που θα εκδοθεί κατά το πέρας της. Διαφορετικά, οι ενάγοντες (καταναλωτές) θα έπρεπε να επεκτείνουν την απαίτησή τους σε μηνιαία βάση (μετά από κάθε δόση), κάτι που θα ήταν πολύ επαχθές και θα παρέτεινε τη διαδικασία.
- 14 Σε μια τέτοια κατάσταση θα τιμωρούνταν ο καταναλωτής και όχι ο επαγγελματίας, όπερ θα υπονόμει, όπως παρατηρεί το αιτούν δικαστήριο, την αποτελεσματικότητα των άρθρων 6, παράγραφος 1, και 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13. Επιπλέον, δεν θα αποκαθίστατο πλήρως ούτε η πραγματική ισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών, αφού ο καταναλωτής (και όχι ο επαγγελματίας) θα ήταν εκείνος που θα αναγκαζόταν, προς εξασφάλιση της τήρησης των δικαιωμάτων του, να επενδύσει περαιτέρω χρόνο και χρήμα, κινώντας εκ νέου ένδικη διαδικασία.
- 15 Κατά το αιτούν δικαστήριο, τα άρθρα 6, παράγραφος 1, και 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας και της απαίτησης να επιτυγχάνεται δίκαιη ισορροπία μεταξύ των δικαιωμάτων και των

υποχρεώσεων των συμβαλλομένων μερών, επιβάλλουν σε μια τέτοια περίπτωση, όπου ο καταναλωτής ασκεί αγωγή κατά του επαγγελματία (της τράπεζας), η οποία έχει ως σκοπό, πρώτον, τη διαπίστωση της καταχρηστικότητας των ρητρών μιας συμβάσεως δανείου και, ως εκ τούτου, της ακυρότητας της συμβάσεως, καθώς και, δεύτερον, την επιστροφή (απόδοση) των ποσών που είχε καταβάλει ο καταναλωτής δυνάμει της άκυρης συμβάσεως, να λαμβάνει οπωσδήποτε το εθνικό δικαστήριο όλα τα αναγκαία μέτρα (περιλαμβανομένων τυχόν ασφαλιστικών μέτρων) έτσι ώστε με το πέρας της δίκης αυτής να επιλύεται η νομική κατάσταση μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία. Μέσω της διαδικασίας αυτής θα πρέπει να επέρχονται όλες οι έννομες συνέπειες τις οποίες η οδηγία 93/13 προσδίδει στη διαπίστωση ότι μια συμβατική ρήτρα είναι καταχρηστική, περιλαμβανομένης της πλήρους και οριστικής επαναφοράς στην προτέρα κατάσταση, με την απόδοση των σχετικών ποσών - χωρίς ο καταναλωτής να χρειάζεται να κινήσει περαιτέρω διαδικασία.

- 16 Με άλλα λόγια, κατά το αιτούν δικαστήριο, ένα τέτοιο προσωπικό μέτρο θα πρέπει να παγιώνει τη νομική και πραγματική κατάσταση των διαδίκων ως είχε κατά τον χρόνο άσκησης της αγωγής, πράγμα που σημαίνει ειδικότερα ότι θα πρέπει να αναστέλλεται, για όσο διαρκεί η δίκη, η υποχρέωση καταβολής τοκοχρεολυτικών δόσεων δυνάμει συμβάσεως δανείου η οποία περιέχει καταχρηστικές ρήτρες.
- 17 Κατόπιν των ανωτέρω, το Sąd Okręgowy w Warszawie εκτιμά ότι η απάντηση στο προδικαστικό ερώτημα είναι ότι, σε περιπτώσεις όπως η επίμαχη εν προκειμένω, δεν επιτρέπεται ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας και της εθνικής νομολογίας βάσει της οποίας εθνικό δικαστήριο μπορεί να μη λάβει υπόψη την αίτηση του καταναλωτή για προσωρινή δικαστική προστασία υπό τη μορφή αναστολής εκτέλεσης της συμβάσεως.